

BÁCSKAI KÖZÉRDEK

A Bács-Bodrog vármegyei községi jegyzők egyesületének hivatalos lapja

Hirdetések árszabás szerint
TELEFON 14 SZ.

Főszerkesztő
ZSUPANSZKY LYUBOMIR

KISS GYULA

Főmunkatársak

Felelős szerkesztő
BERKOVITS MÁRK

BERCSÉNYI JÓZSEF

Megjelen vasárnap
Egész évre 8 K, félévre 4 K,
negyed évre 2 K

Népünk télen.

Népünk télen nem csinál semmit. Ez egy százados sociális program, amely összes nyomoruságunk alapoka. Nemcsak hogy nem csinál a nép télen semmit, hanem a szentheverdel napok unalma közben megszületik lelkének keserősége, melyről egybéként utazó apostolok is gondoskodnak. Valósággal balfogás, vétkes mulasztás, ha a magára hagyott népet télen ép úgy ignorálnók, mint nyáron teszszük, kivételével választásoknak. A világ minden államában a földmivelő nép a legkonzervatívabb. Franciaországban, csak elég szellemi áramlat, légvonat van, de hogy mennyire hatástalan mindez a francia parasztra, azt leginkább Meline egykori miniszterelnök és nagy agrárius szónok panaszkodja leginkább. Ha ez Franciaországban így van, mennyire rabjai vagyunk a maradiságnak a négy folyó három halom országában, ahol minden kultúra még csecsemőkorát éli. Népünket kiváltképpen télen kellene szellemileg emelni és tanítani. Főleg nagy szükség lenne arra, hogy amiből a nép él, arról az újabb okszerű ismereteket

hallja és megtanulja. Néhány esztendeje végződik is valamelyes kulturális munka ezen a téren és úgy értesülünk, hogy gazdasági egyesületünk ebben az évben különösen ki akar tenni magáért és a tudás mécsét meggyújtja még a legkisebb megyei falvakban is.

Csodálatos tapasztalatot szerereztek utóbbi években Edison nagyszerű találmányával, a mozgóképekkel. Aki csak egy kicsit nyitva tartja a szemét, látja, hogy micsoda óriási, diabolikus hatással van a népre a kinematograph. A legalsóbb rendű szellemi életű nép úgy rohan a moziba, mint az, akinek szellemi szükséglete már igényesebb. Ma még nem is tudjuk ennek a diabolikus hatásnak eredményeit megmérni, sem a kultúra, sem az immoralitás terén. Egyet azonban megmérünk jósolni, hogy lesz idő, mikor a mozi képtár anyagát éberebb ellenőrzés fogja erkölcsösebbé tenni, mint ma.

Ezek a gondolatok fölfakadtak lelkünkben írás közben és pedig azon eszme tárgya alapján, hogy a földmivelésügyi miniszter — nagyon helyesen — a vármegyei községekben rendező sorozatos gazdasági előadá-

sokra vetítő gépet és képeket aján-dékozott gazdasági egyesületünknek, hogy a tanítás legközvetlenebb eszközét, a szemléket is alkalmazza. Mi ezt a gondolatot igen szerencsésnek és nagy sikerűnek találjuk. Egy órai beszéd nem ér fel 5 percnyi szemlélettel, ha pedig arra gondolunk, hogy a falu e szellemi csemegéi, éppen a vetített képekkel akkora népszerűséget tudnak szerezni mint a mozik: nem győzzük dicsérni az írószobában megfogamzó és kitünő ötletet, amely egyuttal azzal a reménységgel biztat, hogy aki ilyen gyakorlatiasan tud megfogni bizonyos dolgokat, annak kivételben is meg van a szerencsés keze.

A gazdasági egyesületeket hajlandók az emberek vádolni azzal, hogy osztályérdeket szolgálnak és voltaképpen a nagy és közép birtokok érdekeinek szolgálatában állanak. Azt hisszük, semmi sem alkalmasabb e sokszor felhangzó vád megcáfolására mint az, ha a gazdasági egyesületek a legnagyobb szeretettel fogják felkarolni ezeket a gazdasági előadásokat melyek a kisemberek gazdasági kiképzésére, javára céloznak. Üdvözljük a népért dolgozó egyesületek sorá-

Az Isten uja

Haverda Mariska bűnperének tárgyalása ad aktualitást a Meitner Matild megható történetének, aki szép volt, ragyogó volt és akit — a bukott budapesti lányok sorsa szerint a rendőrkapitány elé állították.

— Beszélje el az élettörténetét, mondotta a VII. kerületi kapitányság egyik fogalmazója a hervadásában is szép leánynak; hátha van olyan részlete, amit enyhítő körülménynek vehetünk.

A leány gondolkodott, azután a fogalmazó biztatására megeredt a szó az ajkán és elmondotta ezt a komor históriát:

— Maitner Matild a nevem. Az apám Maitner Sándor törvényszéki irattáros volt. Fiatalon meghalt és én, meg két kis testvérem szegény megtört anyámmal egyedül maradtunk a nagy világban. Senkink nem volt Magyarországon és mert apám még nem volt nyugdíjképes, két évi fizetéssel végkielégített bennünket az állam. Csekély kis összeg volt, de elég ahhoz, hogy jövő életünk szerény alapját valahogyan megvessük.

Anyám is, én is művésziesen hímeztünk, két testvérem nem számított akkor, hiszen még iskolába jártak. A Teréz-köruton kibéreltünk egy üzlethelyiséget, beállítottunk két gépet, azután anyám sorra járta az úri házakat és munkát kért. Igaz a közmondás, hogy az Isten nem hagyja el az özvegyeket és az árvákat. Böven jutott a munkából, sokszor éjszaka is dolgoztunk és jól ment a dolgunk addig, amíg az utamba nem került egy hitvány férfi, aki ma jómódu

ügyvéd, gazdag leányt vett feleségül, eladta magát. Ez az ember egy vidéki bankigazgató fia volt. Abban a házban lakott, amelyben az üzletünk volt. Mindennap a bolt előtt járt el és be-benézgetett. Kezdetben nem is vettem észre, később azonban oly feltűnően bámészkodott rám, hogy érdeklődni kezdtem a csinos, elegáns fiatalember után magam is. Tüzes pillantásait türtem, majd kacéron visszaneztem rá és ez szemmel láthatólag ingerelte a fiut.

A magam részéről ez csak ártatlan játék volt. Szórakozás. Dehogy gondoltam én rosszra. Nem ismertem akkor még az emberek gonoszságát. A fiatalembert a flört mind vakmerőbbé tette és mert másképp nem tudott a közelembé férni, egy napon benyitott az üzletbe, ideadta lilaszínű selyem zsebkendőjét.

— Hímezze bele kisasszony a nevemet. Majd megvárom.

Hirtelen minden vér a fejembe szökött. Éreztem, hogy kigyul az arcom, a szívem hevesen dobogott, tudtam hogy az a zsebkendő história csak ürügy arra, hogy megismerkedjek velem. Megvallom őszintén, hogy ez a fogás nagyon tetszett nekem. Soha még olyan lassan monogrammmal nem készült az üzletünkben, mint ezen a zsebkendőn. Közben beszélgettünk. Nem úgy mint mások, közömbös, semmitmondó históriákkal vezetnek be az ismerkedést. A fiatal ember nagyon jól tudott bánni a leányszívvel, ismerte minden csínját-binját és negyedóra alatt becsempészte magát érzelmi világomba úgy, hogy soha nem felejttem el. Ha átkozom is, titkon, a szívem mélyén szeretem és szeretni is fogom. Ezzel megvilágítottam a

helyzetet. Teljesen a fiatalember hatalmába kerültem. Oly feltűnően csináltuk már a dolgot, hogy anyám is észrevette és szelid hangon felelősségre vont.

Itt kezdődik az átkom. Nem hallgattam az anyám szavára. Megmondotta szegény, hogy az az ember csak amit, törbe csal, azután elhajt magától, amikor pedig látta, hogy szép szóval mit sem ér, erőlyesen akart véget vetni a dolognak. Végtelenül heves jelenet támadt közöttünk és én megfledkeztem magamról, visszautöttem anyámat. Öklöm a mellén érte. Hogyan, hogyan nem, az Isten keze működött közbe, egy tübe vágta a kezem s a tü beletört.

A merénylet után pillanatig sem maradtam otthon. Elköltöztem a fiu lakására, de a kezemmel nem bírtam. Dagadt, feketedett, az orvosok vérmérgezést konstataáltak és más segítség nem volt, minthogy le kellett vágni a jobb kezemet. Rettenetes volt ez a csapás amelyet egymásután követett a többi. A csábítónak sem kellettem tovább, elhagyott, anyám testvéreimmel pedig külföldre utazott, én magam maradtam itt nyomorékon félkézzelem, mardosó önváddal, lelki meghasonlással, kétségbeesésben. Fokról-fokra sülyedtem, míg végül hajléktalanná lettem. Estétként kijárok a kálváriára, térdenállva csuszom végig a stációkat, hogy bünyömért vezekeljek és ott keressek éjjeli szállást magamnak. Megvert az Isten, mert anyámra emeltem a kezemet.

Elbeszélésének utolsó szavai zokogásba fultak el. A bűnbánó leányt nem büntette meg a rendőrség, hanem elhelyezte a Jó pásztorhoz címzett kolostorba, ahol megtévedt leányok találnak menedéket.

ban a mi gazdasági egyesületünket is, amely úgy halljuk jelentékeny munkarészt vállalt és a maga vetítő gépével, előadóival kimegy a falvakba, meggyújtani a kulturának azt a mécsvilágát, amelynél a nép megtalálja nagyobb, biztosabb kenyérdarabját is.

Pénzcsinálók Bácskában.

Már régóta panaszzolják, hogy a Bácskában számos hamis 1, 5 és 10 koronás van a forgalomban, anélkül, hogy a tettesek nyomára jöhettek volna — pedig sok szegény embert károsítottak érzékenyen.

Krsztity Mita óverbászi rendőr-vezető, aki már számos bűntényt ki nyomozott, három heti szakadatlan nyomozás által nemcsak teljesen kiderítette, hanem a helybeli csendőrséggel, élén Németh Ede őrmesterrel, hálójába is kerítette a temerini, csurogi, zsablyai, szenttamási, turjai és óverbászi jómadarakat, akik immár a szegedi csillagbörtönben elmélkedhetnek körmönfont huncutságaikon.

A tettesek egyszerű földművesek és napszámosok, akik tudós phisikusok becsületére valló tudással gyártották galvanoplastikus uton nagy leleményességgel nemcsak a hamis pénzeket, hanem a pénzek gyártásához szükséges öntvényeket is. Felette érdekesek ezek a rézből készült öntvények és a galvanoplastikához szükséges elemek egyszerű szerkezete is.

A pénzek gyártásához szükséges pénznek negatívumát elmés uton nyerték galvanoplastikus uton, amelyekbe azután beöntötték a cinnből készült masszát és ilyen uton olyan tökéletes 5 koronások kerültek ki azokból amelyeket csakis a leggyakoribbabb szem ismerhette fel hamisnak. Az aranyak gyártása is ezen az uton történt és hihetetlen, mennyire értették ezek az egyszerű emberek az aranyfűrdők készítését a pénzneknek arannyal való bevonhatása céljából.

A legerélyesebb nyomozás tökéletes sikerrel járt. Előkerült többféle elem, számos öntvény, vegyszerek, olvasztott cinn, rézrudak és számos 10 meg 5 koronás és más próbált tárgyak, kefék, fényesztők stb.

A lefoglalt tárgyakat, ugyszintén a tetteseket a csendőrség lefényképezte, amely képek felette érdekesek és tanulmányosak.

Kiderült, hogy a tettesek a pénzgyártáson kívül nagy súlyt helyeztek a csalásra is, mert csekély értékű elemeket, amelyekkel az öntvényeket előállították, hihetetlen árért, gyakran több ezer koronáért adták el egyszerű és jómódu parasztembereknek.

Igy járt egy Katz Jakab nevű óverbászi gazda, aki 50-60 K értékű elemeket és vegyszereket potom 3000 koronáért vett meg, egy Schefer Mátyás nevű pedig hasonló tárgyakért szintén több ezer koronát fizetett ezen pénzcsinálónak. A legérdekesebb és legértelmesebb alakok Bujdosó Ferenc Temerinből és Kvezsev Milán csurogi napszámosok, akik a pénzgyártás meg az öntvények készítése körül a leg-

tanultabb physikusokkal vehetik fel a versenyt. Belity Joca Szttamásról is már elég csinos 5 koronásokat gyártott, de meglátszik munkáján is, hogy inkább csak a szántáshoz ért. Azonban Pivarski Uros Óverbászról, a legfurfangosabb mindannyi között, mert ez nem gyártott ugyan pénzeket, de ügyesen hozta össze az értékes médiumokat, vevőket — ilyen alak Vujevits Milán korcsmáros is Turjáról, aki hamis banknotakkal ámitotta a hiszékeny és gyorsan meggazdagodni vágyó együgyű médiumokat.

A tettesek töredelmes vallomásokat tettek.

Az óverbászi rendőr- és csendőrség valóban teljes elismerést érdemelnek ezen bűntények kiderítése körül kifejtett buzgóságukért és ügyességükért.

HIREK

— **Új tudorok Kulán.** A kulai arany ifjuság kedvelt tagjai közül Hruby Gyula és Stolz Ferenc kulai ügyvédjelöltek, — az előbbi a kolozsvári az utóbbi pedig a budapesti egyetemi tanács a napokban az összes jogtudományok doktorává avatta.

— **Eljegyzés.** Puhálák Mihály ujvidéki postagyakornok eljegyezte Hegedüs Erzsikét Ujvidéken.

— **Közjegyzői kinevezés és áthelyezés.** Az igazságügyiminister Teleszky Béla dr. budapesti közjegyzői helyettes Zentára kinevezte és Sirsich György topolyai közjegyzőt Szegedre helyezte át.

— **Vizsgálóbírói kirendelés.** Az igazságügyiminister a zombori törvényszék területére vizsgálóbírónak Hetteszheimert Henrik törvényszéki bírót rendelte ki.

— **Áthelyezés — kinevezés.** Dr. Wagner Károly titeli kir. íb. albiró saját kérelmére a tökökbecei íbírósághoz helyeztetett át. — Dr. Szöllösy Ernő nagybecskereki törvényszéki jegyző a titeli járásbíróvá albiróvá nevezetett ki.

— **Vármegyénk képviselői** a delegációban. A képviselőház I. évi október 5-én tartott ülésén vármegyénk képviselői közül a delegációba báró Vojvits István rendes és Zákó Milán póttagnak választott meg.

Kálmán napja. F. hó 13-án ülte meg a kulai járás közszeretben álló orvosa tb. megyei főorvos, dr. Ormay Kálmán, a kulai Ö. T. főparancsnoka nevenapját, mely napon számos jóbarátja üdvözölte őt. Mint mindenkor, most is telt asztalok várták a gratulánsokat, csak egy: a ház úrnője hiányzott az ő lekötő barátságával és nyájasságával. Önagysága még mindig gyengélkedő, miért is minden otlevő nevében mondjuk: adja vissza neki az Egek Ura mielőbb a régi egészségét, jókedvét s éltesse még soká szeretett Kálmánunkkal egyetemben.

— **A kulai országos vásár,** dacára a kolerás rémhíreknek, mégis megtartott a múlt vasárnap, melyre elmondhatjuk, hogy nagyon is kolerás volt. Több volt az árus mint a vevő. S ez érthető is! A legtöbb kisiparos a vásározásra van utalva, s így a sok betiltott vásárról lemaradt kisiparos mind csak úgy özönlött Kulára még a távolabbi községekből is. Pénz pedig kevés van a nép között; ebből magyarázható a lanyha vásár is. Az állatvásár alig mondható közepesnek; a kézműárak pedig alig keltek el a napi minimális árak mellett, ami ismét a rossz bortermésnek tulajdonítható, mely sok családot, sőt egész községeket sújtott az idén.

— **Pályázat.** A szegedi kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdet fiatal asztalosmesterek és idősebb segédek részére 6 hetes tanfolyamra, mely Szegeden a faipari szakiskolában tartatik nov. 15-től dec. 31-ig, vagy a tavaszi hónapokban. Egy tanfolyamra 12 hallgató vétetik fel napi 3 K napidíj mellett. Jelentkezni lehet minden ipartestületben.

— **Jó fogás.** Jó, ha jó, de nem annak akit elfognak! A veprődi rendőrség (halmásunk szerint) a kulai vásáron igen jó fogást csinált. Elfogott egy szervezett tolvaj családot, mely sajna, nem cigány, hanem magyar, még pedig gombosi. Kálóci István és neje gombosi lakosok három leányukkal szintén ellátogattak a kulai vásárra, még pedig nem minden cél nélkül. Ők ugyanis azt tartották, hogy nem feltétlenül szükséges a pénz a vásáron, vagyis magyarul: „gyere, mert ha nem gyűsz, viszlek!” — Igy az apa, anya és a két nagyobbik leány loptak, míg a kisebbik, aki talán vett jószágának hitte a holmit, csak hordta a kocsi, melyet aztán lefoglaltak egész tartalmával, valamint az öregebb bűnösöket is a kis Julával, míg a két nagyobb leány megugrott. Volt ott minden: 7 pár férfi-, 1 pár leány- és 2 pár nőipapucs, 4 pár fűzős-, 2 pár mamusz- és 2 pár fekete bársony cipő, 4 pár harisnya, 2 pár bocskor, 1 kötött téli ing, 2 télikendő, 2 kisebb delin és selyemkendő, 1 sapka, 1 nadrág, 2 férfi kabát, 1 szűr, szóval teljes felszerelés az egész családnak minden szép és jóidőre, s végül a mosáshoz 3 drb házi szappan. Az elfogottakat a község házában őrizték néhány napig, de tekintettel a gombosi kolerára, szabadon bocsátották őket. A felvonás második része talán majd Zomborban folytatódik, teljes személyzettel. Az elkobzott áru pedig marad a kulai áristombban, amíg a moly és a penész meg nem eszi.

— **Bácskaiak a király előtt.** Bácskában talán mindenki előtt ismeretes az az éveig tartó hosszadalmas bírtokper, amely a volt határörvidék lakói és a csajkáskerületi községek között folyt. A pör előzménye az, hogy a határörvidéket felosztatták, a határörvidéki földeket a király egy donációs levéllel „hű csajkásainak”, vagyis a határörvidék akkori lakóinak adományozta. Később a telekkönyvi rendezés alkalmával a földterület az illető csajkás községek nevére telekkönyvezték. Az akkori határörök leszármazói ezt sérelmesnek vélték s pört indítottak, hogy a huszmillió korona értékű bírtokot az ő nevükre írják át. — Hosszadalmas és elkeseredett pör keletkezett, amely szinte lázadássá fajult. A pörben mind a három fórum, úgy az ujvidéki törvényszék, mint a szegedi tábla s a Kuria elutasította a csajkásokat. Igy előállott az a helyzet, hogy maguk a határörvidéken lakó szerbek szegények, de a községeknek dús vagyona van. Ez az állapot bántja még ma is a csajkásokat s minthogy a kuriai ítélet ellen nincs apelláta, a kétségbeesett csajkások — a királyhoz folyamodtak. Amikor a király a minap Schönbrunnból behajtott Bécsbe, a Burg előtt hét szerb parasztember várakozott és amikor a kocsi odaért, letérdeltek. Hatan közülök kérően kulcsolták össze kezeiket, míg a hetedik kérvényt dobott a király kocsijába. A kérvényezőket bevették a rendőrségre, ahol kitünt, hogy valamennyien a volt határörvidékről való szerbek s tagjai a csajkáskerületi választmánynak. A kérvényben a határörvidékiek azt kérik, hogy a király változtassa meg a kuriai ítéletet s adjon nekik igazat. Minthogy azonban a Kuriai ítélet ellen még a király sem tud tenni semmit, — határörvidéki szerbek hiába utaztak Bécsbe. A Burgban sem kapják meg vélt igazukat.

— **Előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi m. kir. minister Bíró József mérnök, budapesti lakosnak az Ada nagyközség melletti tiszai hajóállomástól kiindulólag Tornyos pusztá érintésével a m. kir. államasutak Bácsstopolya állomásáig s a nevezett vonalból kiágazólag Tornyos pusztától Csantavérig vezetendő keskenyvágányu gőzfűzemű helyi érdekű gazdasági vasutvonatra előmunkálati engedélyt adott ki egy év tartamára.

— **A Dunából származó homokot** a téli zsöldség-féle elrakásánál csakis tűzőn történő jól felmelegítés után használjuk, mert a kolera bacillusok így megsemmisülnek, ártalmatlanná lesznek.

— **Artézi kút létesítése Órszálláson.** Órszállás község artézi kutat létesített; a munkálatok biztosítására az előjáróság november 5-én tart versenytárgyalást.

— **Zsabyaiak** az igazságügyminis­ternél. A zsabyai járás küldöttsége keres­te fel az igazságügyminis­tert, hogy a zsabyai járás önálló telekkönyvi területén való átalakítá­st rendelje el. Előadták, hogy tekintettel az állam mostani nagy kiadásaira, az átalakulás költségeit ők maguk hajlandók fizetni. A minis­ter a küldöttséget biztosította arról, hogy az ügyet tanulmány tárgyává teszi és a zsabyaiak kérelmét lehetőleg kedvezően in­tezi el.

— **Bácskaiak kitüntetése.** A most be­zárt bécsi vadászati kiállításon, melynek magyar része talált legnagyobb tetszésre, számos magyarországi kiállító kapott ki­üntetést. A bácskaiak részéről az apatini erdőhivatal és a királyhalmi erdőri iskola a kiállítási érmet kapták.

— **Repülőnap Szabadkán.** Vasárnap d.u. ünnepnapja lesz Szabadkának. Egy szabadkai aviatikus, Szárits János fogja az ottani lóversenyterén saját talalmányu repülőgépet bemutatni. Szárits évek óta foglalkozik az aviatikával. Mikor az automob­ilok divatba jöttek, ő is csinált magának egy gépkocsit, mely pompásan működött. Később, a Wright-testvérek sikerén fellel­kesülve, teljesen az aviatikának adta magát. Épített egy monoplánt, mely mihamar ki­elégítően működött. A szabadkai sajtó gyűj­test indított, hogy Szárits motorral szerel­hesse fel repülőgépét. A motor meg is ér­kezett s Szárits részt akart venni a buda­pesti repülőversenyen, de kísérletezések köz­ben egy kis motorhiba történt, mely az aviatikus terveit meg­hiusította. A gépet azóta rendbehozta Szárits és többször sikeresen repült 15-20 méter magasságban is. Gépének stabilitását mi sem bizonyítja jobban, mint azon körülmény, hogy 3 hónap óta a legkisebb baja sem történt monplánjának. A szabadkai repülőnap iránt nagyon nagy az érdeklődés.

— **Kolerajárvány az ujvidéki járásban.** Az ujvidéki járásból írják: Az ország­szerte fellépett kolera-járvány im­minens veszedelme járásunkat sem kerülte el s csak a hatóság erélyes intézkedéseinek tudható be, hogy nagyobb emberáldozatot nem szedett, így is azonban Petrőcön 2 megbetegedés, Temerinben pedig 4 meg­betegedés és 1 haláleset fordult elő. A járási hatóság, elén Nikolics Izidorral, a járás fennkölt lelkű főszolgabírájával heteken keresztül éjjelt nappallá téve szorgoskodott a községekben, ellenőrizve egyrészt az elren­delt intézkedések foganatosítását, másrészt pedig a közlakosságot a veszély nagyságára személyes megjelenésével figyelmeztetvén. Dr. Fratricsevics tb. főbíró, Abalfy szolgabíró és Hajdú Gábor rendőrfelügyelő már hetek óta folytonosan bejárják a községeket s ezen ügybuzgó, agilis, fáradságot nem ismerő és önmagukat feláldozó működésükkel si­került is elérniük azt, hogy a járvány terjedése nem csak megakadályoztatott, de az eddi­giekből ítélve, a járás területén megszüntnek tekinthető. A hatóság eme szigorú intézke­déseinek eredménye lett az is, hogy a köz­egészségügy és a köztisztaság a járás egész területén oly nivóra emeltetett, hogy e téren mi kívánni való sem mutatkozik. A járás községei közül különösen Újsóv és Úrszent­iván községek tűntek ki a példás tisztasággal, a lakosság éber vigyázatával s az elrendelt óvintézkedések pontos betartásával. Eme községek derék jegyzői Hartmann Pál és Milutinovits Milán elhatározták, hogy az elrendelt közegészségügyi intézkedéseket a járvány elmúltja után is folytonosan betartani és állandósítani fogják.

— **Agráriusok kártelje.** Rohoncy Gida egy felhívást bocsátott ki, hogy kössenek a magyar agráriusok, a horvát és esetleg az osztrák agráriusok bevonásával egy olyan buzakartell, amely redukálná és szabályozná a mostani buzatermést és így a gazdák­nak a mainál nagyobb buzaárat biztosítana. Kötelezzék a gazdák magukat arra, hogy Magyarország hat és tizedmillió hold buza­termelő földjéből ezentul csak öt millió holdat vetnek be buzával és hasonló mértékben apasszák a buzatermelést is, a buzából elvonandó területen pedig egyéb kivitelké-

pes terményt, főképp kendert és lent ter­messzenek. A kartell létesítéséhez első lépés volna, hogy törvényhozási uton, vagy pedig kormányhatóságilag már ez évben meg­tiltsák a buzának buza, a rozsnak rozs után való vetését és kötelezzék a nagy- és kis­birtokosokat, hogy már ez évben 10 száza­lékkel kevesebb buzát vessenek, mint ta­valy. Rohoncy felhívása nagy feltűnést kel­lett közgazdasági körökben.

— **Artézi kút létesítése.** Sajkásgyörgye község előljárósa egy artézi kút furási munkálatainak biztosítására versenytárgya­lást hirdet. Ajánlatok 1910 október 22-én d.u. 5 óráig nyújtandók be. Bántpénz 5%.

— **Műegyetemi Diákkotthon.** (Műegye­temi Segélyegylet Háza) alapja javára a budapesti új Műegyetem 1910 május 25-én Ő Felsége a király és József kir. herceg az egyesület védnöke jelenlétében megtartott zárókő elhelyezési ünnepe alkalmából meg­indított gyűjtést rendező egyesület elnöksége felkéri azokat, akik a gyűjtőveket még nem küldték be (ca 90%), hogy mivel a gyűjtés Budapest székesfőváros hatóságai ellenőrzése alatt van és az ivatek beküldé­senek határideje szept. 1-én már lejárt, ivatek lehetőleg hamarosan beküldeni szí­veskedjenek. Az egyesület elnöksége írás­beli uton mindazon gyűjtőknek, akik ivatek eddig már beküldték, kifejezte köszönetét, mindazonáltal néhány nagyobb adományt (250—1000 K) itt is közre adunk. Eötvös br. főrend, Kachelmann Károly és fia gép­gyár Vihnye, Köszénbánya és téglagyár társulat Bp., Firczak Gyula püspök Mun­kács, Bleuer Ödön mérnök Trencsén, idb. Pálffy János gr. hagyatéki gondnoksága Pozsony, Petrikovits Róbert ig. főmérnök Pardány, Frigyes kir. herceg, Rainer Károly műépítész Bp., Magaziner Lajos és Steiner József Bp., Hauszman alapítványa (1000 K) Hasenör Ede gépgyára Bp., Nagyvárad—Belényes—Vaskohi vasut rt., Jos. Jagodnik gyertyagyár Susák, Saxlehner család Bp., Weis Antal gépgyár Bp., Kéler Napoleon műépítész Bp., Schustler József mérnök Bp., Eszterházy Miklós herceg kismarton. Nyi­regyháza, Breznóbánya, Pozsony, Deés, Arad (1000 K) városok és Bihárvármegye közönsége. A gyűjtés eredménye eddig meghaladja a 15.000 K-át.

— **A koleraveszély terjedésének meg­gátolására minden közegészségügyi hatóság a legnagyobb tisztaságot, mértékletességet ajánlja.** Ez az egyetlen védekezés a tisztát­lanságban tenyésző bacillusok szaporodása és terjedése ellen. A járvány csak úgy szün­tethető meg, ha ezeket az óvszabályokat szigorúan betartjuk. Tudja azt ma már min­denki, hogy a dezinfekció a legbiztosabb módja, kitűnő fegyvere a ragály leküzdésé­nek. Ha kezünket állandóan mossuk, szá­junkat öblögetjük, úgy elkerüljük a legna­gyobb veszedelmet, különösen ha erre a célra a jóhírű Diana-sósborszeszt használjuk, amely minden bacillust megöl.

— **A szegedi rókus templom új or­gonája.** A „Szegedi Napló” írja, hogy az építésének befejezéséhez közeledő rókus templom orgonáját ma vette át az orgona­bizottság. Az átvételnél megjelentek az or­gonabizottság tagjai, névszerint: Bokor Pál polgármester helyettes, Gaál Endre dr. kul­turánácsnok, Várhelyi József kanonok, Polcner Ernő főmérnök, Raffay László ipar­iskolai tanár és König Péter zenede-igazgató. Rieger Otto orgonagyárának üzletvezetője, Garai János bemutatta elsősorban az orgona szerkezetét. Az orgona két mannalós, har­minc szóló és 14 mellékváltozatú. A válto­zatok kitűnők és a legtökéletesebben van­nak jellemezve. Az orgonabizottság meg­vizsgálta belül az orgona alkatrészeit és a kiállítás fölött legnagyobb meglepődését fejezte ki. Az orgona változatait König Péter szeged-városi zenede-igazgató, orgonaszak­értő mutatta be. A változatok kivétel nélkül kifogástalanok és a legfinomabb hangárnyal­latokat is hiven képesek visszaadni. Ami az új orgonamű külső kiállítását illeti az minden tekintetben impozáns. Az orgonát Raffai László tanár tervezete szerint *Rieger Otto*

cs. és kir. orgonagyára készítette. A tervezőt és a céget a remek alkotásért dícséret illeti. A bizottság az orgonát teljesen megfelelőnek találta és a gyáros cég megbízottjától nyom­ban át is vette.

— **A vármegyei számvevőség.** Széll Kálmán minis­terelnöksége idején a vármegyei számvevőségeket, így a gyámpénztára­kat is államosították. Mint értesülünk, a pénzügyminis­teriumban elkészítették azt a javaslat­tervezetet, amely szerint a volt vár­megyei számvevőségeket az alispáni hiva­talok mellé helyezik vissza és így s belügyi tárca kötelekébe fognak tartozni. A javaslat­tervezetet törvénybe iktatják, a mely 1913 jan. 1-én lép életbe.

— **Ötfilléres váltópénz.** Lukács László régebbi pénzügyminis­tersége alatt foglalko­zott azzal, hogy a gyöngén megszabott váltópénz mennyiséget fölemeli s ezzel kapcsolatban a valutatörvényben már el­határozott 50 filléreseket és még 5 fillére­seket fog veretni. Egyik-másik kereskedelmi és iparkamara fölterjesztésben is kérte különösen az ötfilléresek forgalomba hozat­lát, de időközben az a kérdés elaludt. Az ötfilléresek verése azonban közzsükség, hogy hiánya lépten-nyomon észlelhető. Az e részben fölhangzó követeléseket feltétlenül jogosnak kell tartani, mert tulajdonképen e kísértékű pénz lenne a koronaérték leg­célravezetőbb népszerűsítési eszköze. Alta­lában gyöngén vagyunk ellátva váltópénzzel s ennek orvoslására is alkalmas eszközül kínálkozik az ötfilléresek veretése.

— **A féláru vasuti jegy váltására jo­gosító arcképes évi igazolványok kiállítá­sa.** Az állami és törvényhatósági tisztviselők, a községi és körjegyzők, a rendezett tanácsu városok tisztviselői, a nem állami tanárok és tanítók s az állami és törvényhatósági nyugdíjasok féláru jegyváltásra jogosító arcképes évi igazolványai a jövő 1911 évre leendő érvényesítés végett a m. kir. állam­vasutak igazgatóságához (Budapest, And­rássy-ut 73—75 sz.) már beküldhetők, leg­később azonban december 31-ig okvetlenül beküldendők. Azoknak az igényjogosultak­nak, kiknek a folyó évben arcképes évi igazolványuk még nem volt, a jövő 1911. évre azonban ily igazolványt szerezni ki­válnak, az igazolvány kiállítását ugyancsak a fent jelzett időben kell kérelmezniük. Különösen figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy az igazolványok érvényesítéséért és az ujak kiállításáért járó 2 K kezelési illeték m. kir. póstabélyegeken rovandó le. Kész­pénz, vagy okmánybélyeg kezelési illeték fejében el nem fogadtatik. A kérvények és a hivatalok részéről beterjesztendő nevjegy­zések az előirt záradékkal és hivatali pec­séttel látandók el. Ez alkalommal a nyug­díjasokat figyelmeztetjük, hogy kérvényeiken a lakhelyükre illetékes közigazgatási ha­tóság által igazoltatni kötelesek, hogy sem­miféle díjazott tisztséget vagy fizetéssel járó hivatalt nem viselnek. — A magyar államvasutak igazgatósága.

— **A telefon hazájából.** Amerikáról szól az ének, Newyorkról, a nagy nyugati metro­polisról, melynek szolgálatában a technika legújabb vívmányai közt a telefon, óriási rabszolgamunkát végez a modern kultúr­emberek kezében. Newyorkban ezelőtt 30 évvel csak egy telefonhivatal volt, ma van 185 és alig bírják az óriási forgalmat lebo­nyolítani, pedig 7000 telefonkisasszony végzi a kapcsolást. Newyorkban ezelőtt 30 évvel 400 magánállomás volt, ma 120.000 helyre van bevezetve. A nyilvános állomások for­galmáról rendkívüli szám adatok számolnak be. Reggel három-négy óra közt percerként 4000-en kérnek összeköttetést, hét-nyolc óra között, a reggelizési időben, 25.000 beszélő jelentkezik. Reggeli nyolc óra után óránként 700.000 ember kéri a központot és kapcsolást is végül. A rendkívüli ideg­sorvasztó telefonkezelőnői munka követke­zőben évenként 500 fiatal leány örül meg, 120 kap tüdővést, 40 hal meg telefonke­zelés közben történő halálos baleset követ­keztében — és 200 megy férjhez, a telefo­nálás közben történt ismerkedés utján.

— Gözfürdői napok Kulán. Vasárnap, hétfőn, szerdán, csütörtökön, szombaton férfiak; kedden és pénteken nők számára. — Kádfürdők naponta férfiak és nők számára. Fűdőnyitás reggel 6 órakor. Kádfürdő 7 órakor.

A m. kir. államvasutak menetrendje

Ervényes 1910 október 1-től

Budapestről kel. p. u. Zimony felé indulás reggel 7 10 (gyors), 7 45, 12 50, délután 2 20, 3 20 (gyors), 6 25, 10 10 órakor.

Budapest felé indulás Hegyes-Feketehegyről reggel 5 56, délután 12 03, 5 33 (gyors) és este 8 58 órakor.

Hegyes-Feketehegyről Palánkára reggel 7 10, délután 3 20 és 7 47 órakor.

Palánkáról Hegyes-Feketehegyre reggel 3 00, 8 18 és délután 2 35 órakor.

Szabadkáról Zomborba reggel 5 00, 10 25, délután 1 45, 6 55 (gyors) és 7 órakor.

Zomborából Óbecsére reggel 3 10, 7 51 és délután 4 35 órakor.

Óbecséről Zomborba reggel 3 44, 9 10 és délután 2 33 órakor.

Zomborából Újvidékre reggel 2 30, 6 51 és délután 3 46 órakor.

Újvidékről Zomborba reggel 2 17, 7 51 és délután 1 55 órakor.

Szabadkáról Óbecsére reggel 4 37, 11 43 és délután 1 38 órakor.

Szabadkáról Bajdra reggel 4 45, 10 36, délután 2 30, 7 22 órakor.

Újvidékről Óbecsére reggel 4 32, 9 15, délután 4 53 órakor.

Szabadkáról Szegedre reggel 6 15, 9 44, délután 1 50, 6 53, 8 35, 11 05 órakor.

Szegedről Szabadkára reg. 3 05, 7 48, 11 30 délután 3 12, 4 55, 6 34, 10 20 órakor.

Szabadkáról Cservenka—Újgombosra reggel 4 30, délután 3 10, 7 10 órakor.

Újgombos—Cservenkáról Szabadkára reggel 3 05, 10 40, délután 4 órakor.

Újgombos—Bácsordas—Palánka reggel 4 58 8 30.

Újpalánka—Bácsordas—Újgombos reggel 5, délután 12 53, 5 33 órakor.

Gabona árak: Budapesten:			
Buza	—	—	10.45
Zab	—	—	8.03
Tengeri	—	—	5.48
Kulán:			
Buza	—	—	9.60
Zab	—	—	7.20
Tengeri	—	—	5.20

Az elismert legjobb legelterjedtebb magyar napilap

AZ UJSÁG

Szerkesztőség, kiadóhivatal Budapest Rákócziút 54. Főmunkatársak Herceg Ferenc, Kenedi Géza, Kóbor Tamás, Kosza Andor.

Felelős szerkesztő Gajary Ödön. Szerkesztő társ dr. Ágai Béla.

Előfizetési árak: 1 hónapra 2.40 K, negyedévre 7 K, félévre 14 K, egész évre 28 K.

Arany óra, lánc, gyűrű, fülbevaló, nyakék

és mindenféle ékszer legolcsóbban és legnagyobb választékban kapható

BECHERER FERENC órás, ékszerész Kulán

BELEK

A közeledő házi sertésöléshez ajánlunk szárított és sózott marhabelet, sózott sertésbelet és juh-szátlingot. Kienast és Bäuerlein, bélnagykereskedés, Budapest IX. Szvetenay-utca 21. Sürgőnycím: Kienastel. Telefon 53-56. Alapítva 1870.

Pártoljuk a magyar ipart!

1000 drb

Alföldi szivarkahüvely

magyar gyártmány

1 korona,

töltőgéppel együtt

1.10 K-ért

kapható

TREUER GYÖRGY

vegyeskereskedésében KULÁN

Széchenyi út 730

Levélpapír újdonságok

20 f, 50 f, 60 f,
1, 1.20, 2 és 3 K
árban

Berkovits
nyomdájában
Kulán

PONGRÁCZ A. SÁNDOR URISZABÓ DIVATTERME, KULÁ

Magyar, angol, skót gyártmányú
divat szövetek raktára

Egyszerű polgári koszt

kapható

Poisli Istvánnénál Kulán

Ifj. ÁBEL JÓZSEF ANGOL SZABÓ KULÁN

T. C. Tisztelettel értesítem, hogy

őszi és téli magyar és angol
divatszöveteim megérkeztek.

Különös kedvező bevásárlásom által ama kellemes helyzetben vagyok, hogy remek őszi és téli öltönyöket, felöltő s téli kabátokat már 20 frt-tól modern kivitelben készítek. Kérem, mielőtt ruhaszükségletét máshol megrendelné, szöveteim valódiságáról és olcsó áraitól meggyőződni szíveskedjék. Jó munkáért szavatolok.

Vidéki meghívásra személyesen jönök.

JURSZIK JÁNOS KULÁ

Üveg, porcellán, tükör, kép
és china-ezüst áru raktár

Egy jókarban levő fedeleles hintó eladó.

Hol? Megmondja a kiadóhivatal.

Fix fizetés és magas jutalék mellett alkalmazunk vidéki ügynököket, sorsjegyek részletfizetésre való eladásához. Havonként elérhető jövedelem 300-600 K. Hecht bankház részv.-társaság Budapest Ferenciektere 6. 2-12

ŐSZI FÉRFIÖLTÖNYÖK

készülnek mérték után, remek szabás-
és divatos-kivitelben, ugyszintén fel-
öltők bel és külföldi finom szövetekből

BISCHOF FERENC Alapítva 1894
SZABÓ ÜZLETÉBEN KULÁN

Vadász vizsla kútya

3 éves — eladó.

Hol? Megmondja a kiadóhivatal.

Jóság,
ár és
súlyra

kell a szappan összehasonlításánál és
bevásárlásánál ügyelni. A világ egy
szappana sem éri el a

Schicht
szarvas
szappanát

minden jó tulajdonságában, tiszta-
ságában, mosóképeségében, lágyságá-
ban és olcsóságában.